

Motion till riksdagen

1987/88:Kr11

av Per Olof Håkansson och Gunnel Jonäng (s, c)
med anledning av prop. 1987/88:104 om
kulturmiljövård

Under den senaste 20-årsperioden har riksantikvarieämbetet, länsmuseerna och länsstyrelserna successivt utvecklat ett program för en aktiv vård av ett urval av landets fornlämningar och fornlämningsområden. Detta har varit nödvändigt bl. a. för att garantera att de mest besökta fornlämningsplatserna skall kunna hållas vårdade och tillgängliga för besök. Den ekonomiska basen för vårdarbetet har hittills varit statliga beredskapsarbeten, men omfattningen har i huvudsak varit beroende av konjunkturen.

Sedan några år har insatserna i form av beredskapsarbeten minskat mycket kraftigt. I flera län har de helt upphört. I andra har verksamheten reducerats och svarar endast mot en begränsad del av behovet.

I olika sammanhang har understrukits att utnyttjandet av de arbetsmarknadspolitiska resurserna bör bedömas utifrån arbetsmarknadssynpunkter och inte användas som basresurs för olika angelägna samhällsområden, t. ex. kulturminnesvården. Behovet av att finna andra former för finansiering av fornvården har som en följd härav blivit alltmer akut.

Prognosen för framtiden är således att insatserna kommer att minska ytterligare. En av anledningarna är den omläggning som under senare år har skett inom arbetsmarknadspolitiken och som har inneburit en relativ minskning av just beredskapsarbetena.

Det är därför glädjande att regeringen i propositionen 1987/88:104 om kulturmiljövården föreslår en ökning av anslaget till fornvård med 6 miljoner kronor. Denna anslagsökning ger möjligheter att återuppta vårdarbetet på viktiga fornlämningsområden där vården genom minskningen av beredskapsarbetena har blivit kraftigt eftersatt eller helt upphört. Ökningen är emellertid inte tillräcklig för att ersätta bortfallet av beredskapsarbetena och skapa den nya bas för fornvårdsarbetet som krävs med anledning av den ändrade arbetsmarknadspolitiken.

Under senare år har ett ökat intresse från kommunalt håll inneburit att åtskilliga fornlämningsområden har tillförsäkrats en kontinuerlig vård i kommunal regi. I de flesta fall har det varit fråga om områden där stora initialinsatser tidigare skett med hjälp av beredskapsarbeten. Med stöd av ett särskilt anslag till riksantikvarieämbetet för att stimulera kommuner, markägare och ideella organisationer att medverka i fornvården pågår också ett utvecklingsarbete som på sikt bör kunna leda till att bl. a. kommunerna mer regelmässigt deltar i vården av fornlämningar. Genom en sådan

samverkan mellan stat och kommun skulle en ny bas kunna erhållas och beredskapsarbetena bli ett tillskott av mer eller mindre tillfällig karaktär beroende på sysselsättningsläget i de enskilda länen.

Detta förutsätter emellertid större statliga resurser än som föreslås i kulturmiljöpropositionen. Riksantikvarieämbetet har i sin anslagsframställning för 1988/89 beräknat behovet av förstärkning till 10 miljoner kronor, ett behov som ytterligare ökat genom den fortsatta minskningen av beredskapsarbeten. Bara under det senaste året har dessa arbeten minskat i omfång från ca 31 till ca 24 miljoner kronor.

För att samspelet med kommunerna skall fungera krävs att de statliga organen kan bistå med rådgivning, utbildning och planering/projektering. En långsiktig planering krävs också för att möta de uppkommande behoven av beredskapsarbeten. Samtidigt är det uppenbart att många kommuner saknar resurser och personal för större insatser och att ett statligt grundansvar måste finnas kvar för fornvården. Särskilt gäller detta för sådana fornlämningsområden som kräver mera specialiserade insatser än vad flertalet kommuner och markägare kan åta sig, t. ex. arbeten på ruiner.

Ökade ordinarie resurser för fornvården är också viktiga för att kulturminnesvården skall göra regionalpolitiskt motiverade satsningar för fornlämningsområden som har förutsättningar att utvecklas till betydande besöksmål. Sådana satsningar, som har blivit alltmer aktuella, kan ofta vara ett led i arbetet med att skapa ökad sysselsättning i regioner med sysselsättningsvårigheter. De skulle därför kunna motivera en överföring av medel från det arbetsmarknadspolitiska till det kulturpolitiska området.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att skapa en ny bas för ett långsiktigt fornvårdsarbete.

Stockholm den 5 april 1988

Per Olof Håkansson (s)

Gunnel Jonäng (c)